

Propozície

Hviezdoslavov Kubín 2020

**66. ročník
okresnej postupovej súťaže a prehliadky
v umeleckom prednese poézie a prózy,
v tvorbe recitačných kolektívov a divadiel poézie
detí, mládeže a dospelých**

november 2019

A. VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA

I. Charakteristika súťaže

1. Celoštátna postupová súťaž a prehliadka umeleckého prednesu poézie a prózy, tvorby recitačných kolektívov a divadiel poézie detí, mládeže a dospelých Hviezdoslavov Kubín je **najstaršou a najprestížnejšou** súťažou a zároveň **vrcholným podujatím** tohto druhu na Slovensku.
2. Súťaž je určená deťom, mládeži a dospelým.
3. Súťaž nie je tematicky zameraná, ani vymedzená.
4. Súťaž sa koná **každý rok**.

II. Ciele súťaže

Hlavným cieľom súťaže je nadobúdanie vedomostí, rozvíjanie zručností a umelecko-odborný rast kolektívov a jednotlivcov prostredníctvom poznávania, realizácie a prezentácie umeleckej tvorby v oblasti umeleckého prednesu a divadla poézie.

Ďalšími cieľmi sú:

1. prezentovať a konfrontovať súčasnú interpretačnú tvorbu v oblasti umeleckého prednesu jednotlivcov a kolektívov a inscenačnú tvorbu divadiel poézie;
2. hlbšie spoznávať literárne hodnoty a zoznamovať s nimi verejnosť. Rozširovať a prehľbovať v súťažiacich literárne poznanie, tvorivosť, kultivovať ich jazyk, reč, zmysel pre rytmus, pestovať vzťah k slovu ako kultúrnej a umeleckej hodnote;
3. prispievať k vyhľadávaniu talentovaných a nadaných žiakov a študentov v oblasti umeleckého slova, viesť ich k samostatnej tvorivej činnosti, upevňovať ich záujem o sebavzdelávanie, prispievať k účelnému a efektívnemu využívaniu voľného času;
4. umožniť pedagogickým pracovníkom využívať poznatky zo súťaže na skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu detí a mládeže v predmetoch slovenský jazyk a literatúra, estetická a etická výchova, a kultúrnym pracovníkom ponúknuť možnosť na skvalitnenie kultúrneho života v miestach a regiónoch;
5. aktivizovať slovnú interpretačnú a divadelnú tvorbu na základných, stredných a vysokých školách, základných umeleckých školách, centrách voľného času a ďalších subjektoch vzdelávacej, kultúrnej a umeleckej činnosti detí, mládeže a dospelých;
6. vytvárať možnosť prezentácie, vzájomnej konfrontácie, inšpirácie a vzdelávania pre všetkých záujemcov o túto činnosť prostredníctvom prehliadok, hodnotiacich diskusií a iných foriem vzdelávacích i sprievodných podujatí;

B. ŠTRUKTÚRA SÚŤAŽE

I. Kolá súťaže

Súťaž má postupový charakter a je **viacstupňová**:

- a) triedne súťaže a prehliadky,
- b) školské súťaže a prehliadky,
- c) obvodné súťaže a prehliadky,
- d) okresné súťaže a prehliadky,
- e) regionálne súťaže a prehliadky,
- f) krajské súťaže a prehliadky,
- g) celoštátna súťaž a prehliadka.

Základným stupňom súťaže je triedne kolo. Víťaz triedneho kola postupuje do školského kola, potom do obvodného, okresného a regionálneho kola. Z regionálnych postupových súťaží postupujú víťazi do krajských súťaží. Víťazi krajských kôl postupujú do celoštátneho kola.

Súťaž na vyšších stupňoch pozostáva zo súťažných vystúpení, interného hodnotenia poroty, odborného seminára a môže byť obohatená o tvorivé dielne alebo iné aktivity.

II. Súťažné kategórie

a) Súťaž jednotlivcov:

Vo všetkých kategóriách **sa súťaží osobitne v prednese poézie a osobitne v prednese prózy.**

Umelecký prednes detí:

I. kategória

- **žiaci 2. – 4. ročníka** základných škôl a základných umeleckých škôl vo veku 7 – 10 rokov,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **5 minút**,
- umelecký prednes **prózy** maximálne **6 minút**.

II. kategória

- **žiaci 5. – 6. ročníka** základných škôl a prímy (1. ročníka) osemročných gymnázií a žiaci základných umeleckých škôl vo veku 10 – 12 rokov,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **5 minút**,
- umelecký prednes **prózy** maximálne **6 minút**.

III. kategória

- **žiaci 7. – 9. ročníka** základných škôl a sekundy, tercie, kvarty (2. – 4. ročníka) osemročných gymnázií a žiaci základných umeleckých škôl vo veku 12 – 15 rokov,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **6 minút**,
- umelecký prednes **prózy** maximálne **8 minút**.

Umelecký prednes mládeže:

IV. kategória

- **žiaci 1. – 4. ročníka stredných škôl**, 5. – 8. ročníka osemročných a bilingválnych gymnázií a ostatná nevysokoškolská mládež do 19 rokov vrátane,
- umelecký prednes **poézie** maximálne **8 minút**,
- umelecký prednes **prózy** maximálne **10 minút**.

Umelecký prednes dospelých:

V. kategória

-**študenti vysokých škôl** bez ohľadu na vek, žiaci 5. – 6. ročníka konzervatórií a **dospelí od 20 rokov**,

- umelecký prednes **poézie** maximálne **8 minút**,

- umelecký prednes **prózy** maximálne **10 minút**.

b) Súťaž kolektívov:

I. kategória

- **detské** recitačné kolektívy a divadlá poézie,

- vek účinkujúcich členov súboru **do 15 rokov**,

II. kategória

- divadlá poézie a recitačné kolektívy **mládeže a dospelých**,

- vek účinkujúcich členov súboru **nad 15 rokov**.

C. PODMIENKY PRE SÚŤAŽIACICH

Prihlasovanie

1. Na súťaži sa môže zúčastniť každý neprofesionálny recitátor, záujemca o umelecký prednes a neprofesionálne kolektívy inscenujúce literárne texty.

2. **Žiaci I. – III. kategórie a recitátori IV. kategórie** majú právo prihlásiť sa do triedneho, resp. školského kola v škole, ktorú navštevujú. Deti v domácom vzdelávaní sa prihlasujú do súťaže kmeňovej, resp. skúšobnej školy alebo základnej umeleckej školy. Ak sa školské kolá v uvedených školách nekonajú, môže pre nich základné kolo organizovať príslušné občianske združenie. Individuálne problémy rieši Národné osvetové centrum.

3. **Organizátori školských kôl prihlasujú víťazných postupujúcich recitátorov do vyššieho kola súťaže prostredníctvom elektronického formulára na webovej stránke Národného osvetového centra:** <http://www.nocka.sk/sutaze-a-prehliadky/hviezdoslavov-kubin/>, v časti „Chcem sa prihlásiť“.

4. Ak sa školské kolá na stredných školách nekonajú, recitátori IV. a V. kategórie majú právo prihlásiť sa do súťaže okresného kola podľa miesta bydliska alebo školy/pracoviska. V prípade, že kultúrne inštitúcie okresné kolá neorganizujú, recitátori IV. – V. kategórie majú právo prihlásiť sa do vyšších kôl súťaže (regionálne, resp. krajské), avšak do najnižšieho kola, ktoré sa v okruhu ich pôsobenia organizuje. **Títo recitátori sa prihlasujú do súťaže samostatne prostredníctvom elektronického formulára na webovej stránke Národného osvetového centra:** <http://www.nocka.sk/sutaze-a-prehliadky/hviezdoslavov-kubin/>, v časti „Chcem sa prihlásiť“.

5. **Kolektívy** sa prihlasujú do okresných/regionálnych kôl **podľa miesta svojho pôsobenia prostredníctvom elektronického formulára na webovej stránke Národného osvetového centra:** <http://www.nocka.sk/sutaze-a-prehliadky/hviezdoslavov-kubin/>, v časti „Chcem sa prihlásiť“.

Prihlasuje ich vedúci alebo zriaďovateľ súboru.

6. V prípade, že **sa nemení veková kategória**, tak: Recitátori, ktorí sa zúčastnili na celoštátnej súťaži a prehliadke Hviezdoslavov Kubín v predchádzajúcom roku, majú právo nastúpiť v nasledujúcom roku do súťaže v krajskom kole. Podobne tí, čo sa zúčastnili na krajskom kole, môžu nastúpiť v regionálnom/okresnom kole. Tí, čo sa zúčastnili na regionálnom kole, môžu nastúpiť do okresného kola. Tí, ktorí sa zúčastnili na okresnom kole, môžu nastúpiť do obvodného/školského kola a účastníci obvodných kôl môžu nastúpiť do školského kola súťaže.

Detských recitátorov nastupujúcich do obvodného/okresného kola prihlasujú školy. Od okresných kôl vyššie sa recitátori prihlasujú do súťaže samostatne prostredníctvom elektronického formulára na webovej stránke Národného osvetového centra: <http://www.nocka.sk/sutaze-a-prehliadky/hviezdoslavov-kubin/>, v časti „Chcem sa prihlásiť“. Prihlasujú sa do príslušného kola, na ktoré majú podľa uvedených zásad právo.

Súťažné podmienky

1. Súťaž sa koná v prednese slovenskej a svetovej básnickej a prozaickej (nie dramatickej!) literatúry v **slovenskom jazyku**.
2. Recitátori a kolektívy prechádzajú všetkými stupňami súťaže **s tým istým textom a s tou istou inscenáciou hry**, ktorými sa prezentujú v základnom stupni súťaže.4
3. Recitátor je povinný **prednášať text naspamäť**.
4. Do súťaže **nemožno vstúpiť s textom**, s ktorým recitátor v minulosti na súťaži Hviezdoslavov Kubín už vystúpil, alebo s ktorým získal umiestnenie na celoslovenských kolách iných recitátorských súťaží (Šaliansky Maťko, Beniakové Chynorany, Vansovej Lomnička, Naša Vansovej Lomnička, Timravina studnička, ... a Slovo bolo u Boha, Dilongova Trstená a ďalšie).
5. Podmienkou účasti jednotlivcov je **elektronické spracovanie súťažného textu prednesu vo formáte Word**, ktorý pripája ako prílohu v elektronickom prihlasovaní. V texte treba zachovať grafické členenie veršov a strof, odsekov podľa knižného alebo časopiseckého vydania. Na súťažný text je potrebné uviesť **meno recitátora, autora, prekladateľa, názov a zdroj textu**, prípadne upravovateľa textu a **meno/á pedagóga/lektora**, s ktorým recitátor na texte pracoval.
6. Súborné sa **nemôžu zúčastniť na súťaži s inscenáciou**, s ktorou vstúpili do inej súťaže garantovanej Národným osvetovým centrom, ani s inscenáciou, s ktorou už súťažili na Hviezdoslavovom Kubíne v minulosti.
7. Podmienkou účasti kolektívu je **zaslanie elektronicky spracovaného scenára inscenácie s uvedením autorov a prekladateľov textov**, ako aj **tvorcov inscenácie vo formáte Word**. Text sa vkladá ako príloha do elektronického prihlasovania.

D. ODBORNÉ ZABEZPEČENIE SÚŤAŽE

Poroty

1. Na objektívne hodnotenie súťažných vystúpení sa zostavujú odborné poroty z aktívnych odborníkov v oblasti umeleckého prednesu a divadla s adekvátnou viacročnou praxou, pričom odporúčané **zloženie poroty** je
 - a.) **pre umelecký prednes**: recitátor, pedagóg (lektor) prednesu alebo slovenského jazyka a literatúry, herec, literárny autor, literárny vedec;
 - b.) **pre recitačné kolektívy a divadlá poézie**: režisér, dramaturg, literárny vedec (teatrológ), hudobník, scénograf.
2. Poroty môžu mať **3 až 7 členov**, pričom odporúčaný počet porotcov je kvôli hlasovaniu nepárny.
3. Vymenovanie porotcov

a.) Okresné/regionálne poroty vymenujú riaditelia regionálnych a krajských osvetových stredísk a tých školských zariadení, ktoré organizujú okresné/regionálne kolá súťaže. Organizátorom okresných/regionálnych kôl odporúčame vyberať porotcov zo zoznamu odborníkov, ktorý tvorí prílohu týchto propozícií a podľa potreby konzultovať porotu s Národným osvetovým centrom.

b.) V odbornej porote **na krajskej úrovni** musí byť **jeden člen zo zoznamu odborníkov Národného osvetového centra**. Ostatných členov krajskej poroty vyberajú regionálne a krajské osvetové strediská podľa svojich možností a skúseností.

c.) Celoštátnu porotu **vymenuje generálny riaditeľ Národného osvetového centra**.

4. Člen odbornej poroty na každom stupni súťaže **nesmie byť v konflikte záujmov**, t. j. v porote nemá pôsobiť porotca, ktorý **recitátora pripravoval** (s výnimkou triednych a školských kôl), alebo je v **blízkom príbuzenskom vzťahu** so súťažiacimi.

Hodnotenie súťaže

1. Na celoštátnej úrovni poroty zaraďujú súťažiacich podľa úrovne do **zlatého, strieborného a bronzového pásma, resp. mimo nich**. Okrem toho v súťaži jednotlivcov IV. a V. kategórie porota udeľuje **prvé tri miesta a čestné uznania**. V súťaži kolektívov odborná porota udeľuje jednu **hlavnú cenu** v každej kategórii, prípadne aj osobité ceny.

2. Na nižších stupňoch súťaže porota udeľuje jedno **1. miesto. Nasledujúce 2. a 3. miesto** môže byť znásobené. Jednotlivec alebo kolektív umiestnený na 1. mieste postupuje do ďalšieho kola súťaže.

3. V odôvodnených prípadoch môže porota udeliť **čestné uznania**, prípadne **špeciálne ceny**.

4. Na **okresnej, regionálnej a krajskej** úrovni spracúva a odovzdáva organizátorom **výsledky** súťaže vo forme **protokolu a hodnotiacu správu**, ktorá obsahuje odbornú analýzu a zdôvodnenie rozhodnutia poroty, **predseda alebo predsedom poverení členovia poroty**. Na **celoštátnej** úrovni podpisuje protokol **každý člen** odbornej poroty. **Formát protokolu a hodnotiacej správy** je prílohou k propozíciám.

Kritériá hodnotenia

V kategóriách **umeleckého prednesu súťaže jednotlivcov**:

- dramaturgická príprava predlohy
- vhodnosť výberu textu** podľa veku a typu recitátora,
- myšlienková a umelecká **náročnosť predlohy**,
- originalita a objavnosť** predlohy,
- správne pochopenie obsahu** a zmyslu textu,
- rozbor, členenie a úprava** predlohy,
- vystihnutie žánrových a štýlových osobitostí** textu,
- aktuálny výklad** recitovaného textu;
- tvorivosť a osobnostný prístup recitátora
- schopnosť vnútorného videnia a cítenia** recitátora,

- schopnosť vytvorenia vzťahu, názoru a postoja k textu,
- hlasová a rečová technika recitátora,
- originalita a kultivovanosť rečového prejavu a vystupovania,
- tvorivá práca s recitátorskými výrazovými prostriedkami,
- funkčnosť použitia **slovných a mimoslovných prostriedkov**,
- výstavba, gradácia a pointovanie prednesu,
- miera rozumovej a citovej účasti na prednese;
- pôsobivosť prednesu na poslucháča
- zacielenosť na poslucháča a kontakt s ním,
- presvedčivosť interpretácie,
- pôsobenie recitátora **ako osobnosti**,
- originalnosť recitátora a jeho výkonu.

V kategóriách **recitačných kolektívov a divadiel poézie**:

a.) dramaturgia

- vhodnosť témy a predlohy pre kolektív (vek, sociálne a kultúrne zázemie, špecifickosť kolektívu),
- myšlienková a umelecká náročnosť predlohy,
- originalita, novosť a objavnosť predlohy,
- spracovanie literárnej predlohy do scenára (rešpektovanie témy, formy a špecifickosti literárnej predlohy; vystihnúť obsahových, žánrových a štýlových osobitostí textu; vystihnúť aktuálnosti obrazov, myšlienok či formy textu; členenie na party),
- uplatnenie dramatických zákonitostí pri tvorbe scenára,
- harmónia literárnosti a dramatickosti v scenári,
- pochoopenie obsahu a zmyslu predlohy a scenára,
- aktuálnosť predlohy a scenára,
- dramaturgické a pedagogické zámery a ciele, ich naplnenie v scenári;

b.) javiskové stvárnenie

- jasnosť a cieľ režijnej koncepcie,
- zreteľnosť myšlienково-poetických rovín a javiskových obrazov,
- členenie, charakter výstavby a temporytmus inscenácie,
- hlasová a výrazová úroveň interpretov (technika hlasu a reči jednotlivcov a zboru; čistota, výraz, plasticosť sólových interpretov a zboru; charakteristika, vzťahy, funkcie jednotlivcov a zboru; tempo, rytmus, kompaktnosť interpretačného kolektívu),
- zvukové a hudobné spracovanie inscenácie (výber zvukových a hudobných prvkov a ich funkčnosť, výber hudby a jej funkčnosť, zvukovo-rytmická, spevácka, zborová a hudobná interpretácia)
- pohybové, prípadne choreografické spracovanie inscenácie (charakter, cieľ, funkčnosť, nápaditosť pohybu a choreografie vo vzťahu k téme a dramaturgicko-režijnému cieľu; pohybová úroveň a technika interpretov, realizácia javiskových a choreografických foriem),
- výtvarné spracovanie inscenácie (výber, charakter a funkčnosť hmotného – výtvarného – materiálu vo vzťahu k téme, scenáru a k dramaturgicko-režijnej koncepcii; estetika farieb a

tvarov v kostýmovaní a scénografii, výtvarný štýl inscenácie; pohyb výtvarného materiálu na scéne, jeho funkčnosť, obrazotvornosť a technická presnosť),
 - koexistencia a súhra všetkých javiskových zložiek;

c.) zameranosť na diváka

- **komunikatívnosť** inscenácie s divákom,
- **súhra slovného, poetického a dramatického** v inscenácii,
- **originálnosť a jedinečnosť** inscenácie.

E. ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

1. Propozície nadobúdajú účinnosť podpisom generálneho riaditeľa Národného osvetového centra.
2. Prípadné zmeny, doplnenia a spresnenia propozícií vydáva Národné osvetové centrum.
3. Súťaž nie je realizovaná za účelom dosiahnutia zisku.
4. V dôsledku nespĺnenia akýchkoľvek podmienok uvedených v týchto propozíciách nemusia byť súťažiaci prijatí do súťaže, alebo môžu byť zo súťaže vyradení.
5. Počas celého priebehu podujatia majú byť všetci súťažiaci k dispozícii vyhlasovateľovi; môžu byť podľa potrieb požiadaní na prezentačné a spoločenské sprievodné aktivity v mieste konania súťaže i v blízkom okolí.
6. Deti sú povinné prísť na súťaž v sprievode dospelšej osoby (pedagóga, vedúceho súboru, rodiča alebo inej dospelšej osoby), ktorá chráni ich bezpečnosť a rieši ich problémy organizačného či sociálneho charakteru.
7. Súťažiaci prihlásením do súťaže vyhlasujú, že ich súťažné dielo má vysporiadané všetky práva viažuce sa k tomuto dielu, najmä autorské práva a nezasahuje do práv a právom chránených záujmov tretích osôb.
8. Súťažiaci dávajú prihlásením do súťaže súhlas Národnému osvetovému centru a organizátorom jednotlivých kôl súťaže na vyhotovenie a použitie ich fotografií, audiovizuálneho záznamu umeleckého vystúpenia na súťaži, ako aj ich rozmnoženín na účely archivácie, zaradenia do databázy, realizácie propagačných a vzdelávacích aktivít, za účelom šírenia osvetovej činnosti v pôsobnosti organizátorov jednotlivých kôl súťaže a Národného osvetového centra.
- 7.9. Súťažiaci vyhlasujú, že sa oboznámili s podmienkami spracúvania osobných údajov Národným osvetovým centrom, ktoré je dostupné na www.nocka.sk alebo v Národnom osvetovom centre.